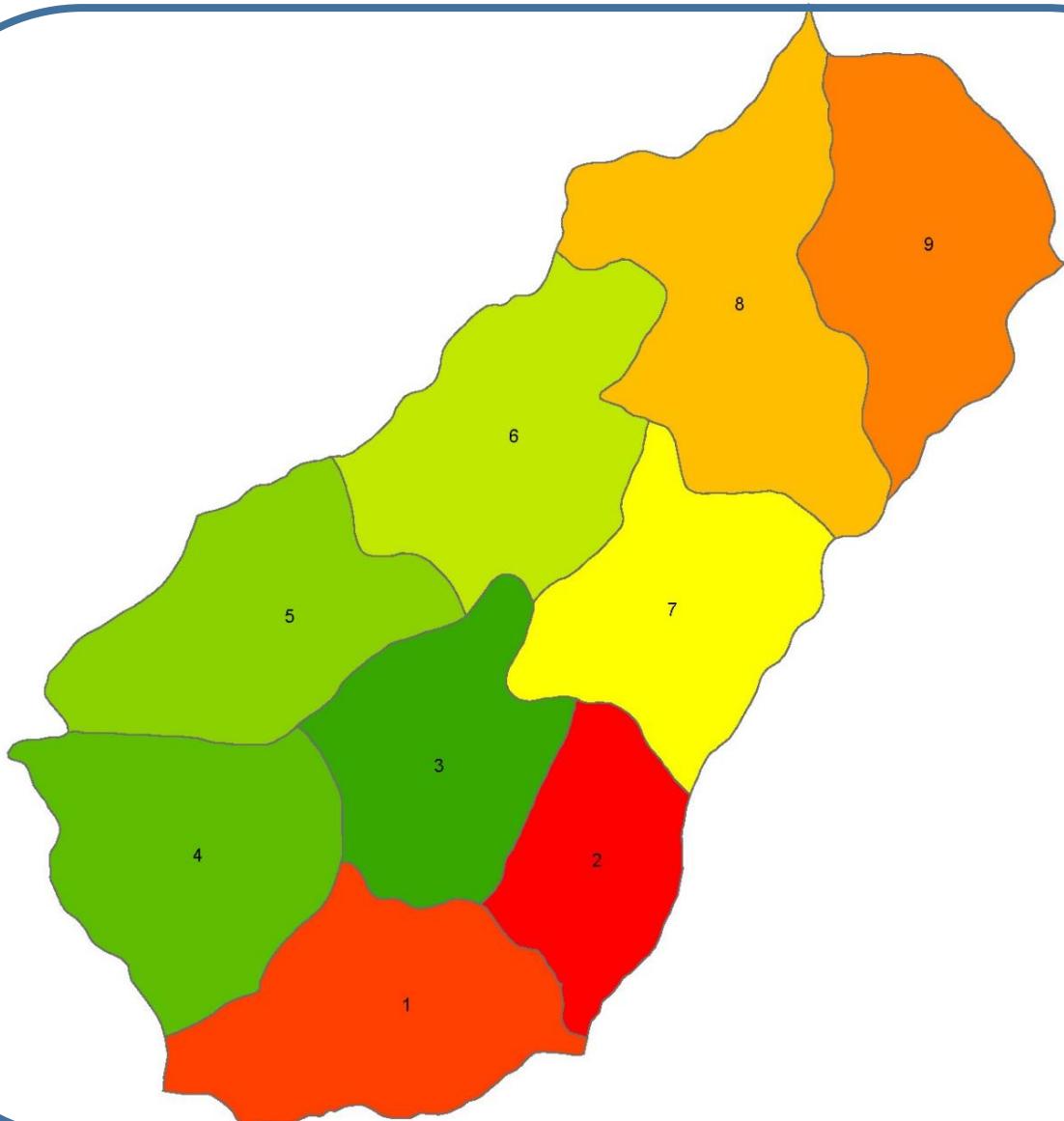

खानेपानी, सरसफाइ तथा

स्वच्छता योजना प्रतिवेदन

किघनास गाविस

स्थान्जा
जिल्ला

तयार गर्ने :

गाउँ विकास समितिको कार्यालय, किघनास

तयार गरिएको मिति : २०७२

किचनास गा.वि.स., स्याङ्गाको
गाउँ विकास समिति स्तरीय

खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना

भिवास योजना (२०७२-२०७६)
V-WASH Plan (2072-2076)

२०७२

विषयसूची

खण्ड एक: परिचय

- १.१ पृष्ठभूमि
- १.२ उद्देश्य
- १.३ गाविस वास योजनाका उद्देश्यहरू
- १.४ पद्धति

खण्ड दुई: किचनास गा.वि.स.को परिचय, खानेपानी र सरसफाईको अवस्था तथा योजनाहरू

- २.१ किचनास गाउँ विकास समितिको पार्श्वचित्र
- २.१.१ सक्षिप्त परिचय
- २.१.२ अवस्थिति तथा सिमाना
- २.१.३ क्षेत्रफल तथा भूउपयोग
- २.१.४ जनसङ्ख्या तथा घरधुरी विवरण
- २.१.५ शैक्षिक संस्थाहरू
- २.१.६ गा.वि.स.मा उपलब्ध जनशक्तिको तुलनात्मक विवरण
- २.१.७ गा.वि.स.मा विद्यमान सेवामूलक कार्यालयहरू
- २.२ जलस्रोतको अवस्था र प्रयोग
- २.२.१ जलस्रोतको विश्लेषण
- २.२.२ किचनास गा.वि.स.मा खानेपानीको वर्तमान अवस्था
- २.२.३ खानेपानी स्रोतको वर्गीकरण
- २.२.४ खानेपानी स्रोतहरूबाट प्राप्त पानीको गुणस्तर
- २.२.५ खानेपानीका प्राथमिक स्रोतमा उपलब्ध पानीको परिमाण
- २.२.६ खानेपानीको सुविधास्तर
- २.३ स्वास्थ्य र सरसफाईको तुलनात्मक स्थिति
- २.३.१ स्वास्थ्य
- २.३.२ सरसफाई
- २.३.३ पूर्ण सरसफाईका सूचकहरूको स्थिति
- २.४ विद्यमान खानेपानीको योजनाहरूको संचालन अवस्था
- २.५ गाविसको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता योजना कार्यान्वयन कार्य योजना
- २.५.१ प्रस्तावित खानेपानी योजनाहरू
- २.५.२ स्वास्थ्य, सरसफाई र खुल्ला दिसा मुक्त पछिको पूर्ण सरसफाई योजना
- २.५.३ जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण
- २.५.४ तर्जुमा गरिएका क्रियाकलापहरू

खण्ड एकः परिचय

१.१ पृष्ठभूमी

गुणस्तरीय खानेपानी तथा सरसफाईका सुविधाहरु मानिसका अधिकार हुन । खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता क्षेत्रको विकासले व्यक्तिको स्वास्थ्य र स्वस्थ कामदारहरुमा सकारात्मक असर पार्दछ भने अन्य उत्पादनशील क्षेत्रको विकासमा मद्दत पुऱ्याउँदछ । सुरक्षित खानेपानी र स्वच्छताको राम्रो बानीले क्रमशः पानीजन्य रोगको नियन्त्रण र उक्त रोगको उपचारका लागि लाग्ने खर्चमा समेत कमी ल्याउँदछ । ग्रामीण क्षेत्रमाध्ये रैजसो रोगहरु दुषित खानेपानी र न्यून सरसफाईको कारणले गर्दा लाग्ने गर्दछन् ।

ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाई नीति २०६२ अनुसार सम्पूर्ण जनतालाई २०१७ ई.सं. सम्ममा खानेपानी र सरसफाईका सुविधा पुऱ्याउने लक्ष्य रहेको छ । खानेपानी र सरसफाईमा नेपाल सरकारका तर्फबाट हुने लगानी तथा पहुँचको लक्ष्य २०१७ प्रमुख रूपमा बीस बर्षे रणनीती र राष्ट्रिय खानेपानी योजना (२०१२-२०१७) द्वारा निर्देशित रहेको छ । स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ ले स्थानीय (अधिकारवाला र कार्यालयहरु) पदाधिकारीहरुलाई बढीभन्दा बढी जिम्मेवारी सुम्पिएर विकेन्द्रिकरणलाई अझ बलियो बनाउन खोजेको छ । गाविस वास योजनाले गाविसलाई उक्त लक्ष्य हासिल गर्नको लागि निर्देशन र मार्गदर्शन प्रदान गर्दछ । समुदाय, वार्ड, गाविस र जिल्लालाई खुल्ला दिसा मुक्त घोषणा गर्नु वास कार्यक्रमको पहिलो र प्रमुख लक्ष्य हो र उक्त क्षेत्रलाई सरसफाई र स्वच्छताको आनीबानीमा पूर्ण परिवर्तन गराउनु अन्तिम लक्ष्य हो ।

गाविस वास योजनाको विकास खानेपानी तथा सरसफाईको माग र आपूर्तिको बैज्ञानिक विधि र सामुदायिक सहभागिता द्वारा यसको प्रभावकारी उपयोग गरी खानेपानी योजनाहरुको कार्यान्वयनको आधारमा उत्तम नतिजा प्राप्त गर्नको लागि उपयुक्त योजना निर्माण गर्नु हो । गाविस वास योजना सहभागितात्मक, तलदेखि माथिल्लो तहसम्म जाने र आंशिक माथिबाट तल भर्ने योजना प्रक्रियाको उपज हो ।

समुदायले सहभागितात्मक रूपमा तर्जुमा गरेको योजनाले मात्र समुदायका वास्तविक आवश्यकताको पहिचान गर्न सक्दछ भन्ने अभिप्रायका साथ खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा गरिने बाह्य सहयोग वास्तविक आवश्यकता भएको वर्गमा पर्दछ, जसले

स्थानीय सरकारको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने क्षमतालाई विकास गरी सन् २०१७ को नेपाल सरकारको लक्ष्य पुरा गर्न सहयोग गर्दछ ।

वास्तविक रूपमा सेवाविहीन, जसले हालसम्म खानेपानी कार्यक्रमको लागि कुनै पनि बाह्य सहयोग प्राप्त गरेका छैनन् त्यस्ता क्षेत्रमा मात्र बाह सहयोग केन्द्रीत गरी दुर्गम तथा सेवाविहीनहरु छनौट गरी सोहि वर्मोजिमको योजना तर्जुमा गरी बाह सहयोग परिचालन गर्न यसले मद्दत गर्दछ । गाविसहरुको हालको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छताको वस्तुस्थिति र सेवा पुग्न बांकी रहेका क्षेत्रमा अतिरिक्त स्रोतको खोजी गरी वा आफ्नै स्रोत समेत परिचालन गरि खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता योजनाको कार्यान्वयन गर्नुपर्ने भएकोले खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता योजना तयारीका लागी जिल्ला विकास समिति, गाविस स्तरीय खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता समन्वय समितिको सहजीकरण र गाउँ विकास समितिको नेतृत्वमा गाविसस्तरीय खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता योजना तयार गरिएको छ ।

१.२ उद्देश्य

गाविस वास योजनाको उद्देश्य वासका सुविधाहरुको स्तरोन्नति र विद्यमान तथा लक्षित आधारशिला तयार गर्नु हो । गाविसको निर्देशन र सहयोगमा समुदायद्वारा तयार तथा सबैले स्वीकार गर्ने भएकोले गाविस वास योजनाले स्थानीय माग र उत्तरदायित्वको प्रष्ट किटान गर्दछ ।

गाविस वास योजनाले गाविसमा विद्यमान प्रयोगमा रहेका पानीका श्रोतहरुको पहिचान गर्ने र घरायसी प्रयोजनका लागि साथै स्वच्छता र सरसफाईका आनीबानीमा पूर्ण परिवर्तनको अवस्था हासिल गर्नका लागि उक्त श्रोतहरुको बौद्धिक, समतामूलक र दिगो एकिकृत योजना निर्माण गर्दछ ।

१.३ गाविस वास योजनाका उद्देश्यहरु

- खानेपानीका श्रोतहरु र विद्यमान खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धित संरचना सुविधाहरुको सूची तयार गर्ने,

- सम्भावित खानेपानी आपूर्ति, स्वच्छता र सरसफाई, र पोषण तथा आयआर्जन सम्बन्धी क्रियाकलापहरुको पहिचान र प्राथमिकताक्रम निर्धारण गर्ने,
- गविस स्तरीय रणनीतिक र वार्षिक वास योजना तया। गर्ने,
- खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छताको आधाररेखा तयार गरि खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छतामा शत प्रतिशत लक्ष्य निर्धारण गर्ने (शत प्रतिशत खुल्ला दिसा मुक्त र आनीबानी परिवर्तन)
- स्वच्छता र सरसफाईको आनीबानीमा स्थायी परिवर्तनको लागि प्रवर्द्धन गर्ने,
- गाविस वास योजनालाई अन्तरसम्बन्धित विषयको रूपमा अन्य विकासका योजनाहरुमा पनि समावेश गर्ने,

१.४ पद्धति

गाउँस्तरीय खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता योजना तयारी कार्यको लागि निम्न वर्मोजिमको क्रियाकलाप गरिएको थियो ।

क्र.सं.	क्रियाकलापको नाम	समय अवधी	कैफियत
१	भिवास योजना निर्माण अभिमुखिकरण	४ दिन	जिल्लास्तरमा
२	गाविसस्तरीय भिवास योजना अभिमुखिकरण	१ दिन	गाविसस्तरमा
३	वडास्तरीय कार्यको लागि तयारी तथा अभिमुखिकरण	३ दिन	वडास्तरमा
४	पछाडी पारिएका महिलाहरुको क्षमता विकास तालिम	२ दिन	गाविसस्तरमा
५	पछाडी पारिएका दलित, जनजातिहरुको क्षमता विकास तालिम	२ दिन	गाविसस्तरमा
६	वडास्तरीय सामाजिक/प्राविधिक अध्ययन	९ दिन	वडास्तरमा
७	भिवाससिसि पुर्नगठन	१ दिन	गाविसस्तरमा
८	तथ्यांकको प्रारम्भिक विष्लेशण तथा योजना तर्जुमा पूर्व तयारी	२ दिन	गाविसस्तरमा
९	गाविसस्तरीय योजना तर्जुमा कार्यशाला	२ दिन	गाविसस्तरमा
१०	भिवासयोजना ड्राफ्ट तयारी र भिवाससिसि वाट पारित	१ दिन	गाविसस्तरमा

उपरोक्त क्रियाकलापहरूमध्ये सहजकर्ताको तालिम व्यवस्थापन जिविस र सँझेजिक तथा प्राविधिक परिचालनकासाथै प्रतिवेदन लेखन कार्यको संयोजन खुर्कोट युवा क्लबले गरेको छ भने बांकी क्रियाकलापहरु सहजकर्ताको सहयोगमा गाउँ विकास समिति, गाविस स्तरीय खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता समन्वय समिति र वडा नागरिक मञ्चले आयोजना गरेका थिए ।

समग्र वास योजना निर्माण कार्यको अगुवाईगाविसले गरेको थियो जसको लागि गाविसलाई सामाजिक तथा प्राविधिक सहयोग कार्य उपलब्ध गराइएको थियो ।

खण्ड दुईः किचनास गा.वि.स.को परिचय, खानेपानी र सरसफाईको अवस्था तथा योजनाहरू

२.१ किचनास गाउँ विकास समितिको पाश्वचित्र

२.१.१ संक्षिप्त परिचय

नेपालको पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्र अन्तर्गत गण्डकी अञ्चलको स्याङ्जा जिल्ला अन्तर्गत निर्वाचन क्षेत्र नं. १ मा पर्ने किचनास गा.वि.स. जिल्लाको पूर्वी भागमा अवस्थित छ । स्याङ्जाको राडखोलाबाट जीप, बसजस्ता सवारी साधन प्रयोग गरी यस गा.वि.स.मा पुग्न सकिन्छ । तर जिल्ला सदरमुकाम र राडखोलाबाट भौगोलिक रूपमा टाढा रहेका यो गाविसको केही वडाहरूको लागि किनमेल गर्ने मुख्य बजार भने छिमेकी तनहुँ जिल्लाको दुलेगौङ्गा बजार हो जहाँबाटबाट जीप, बसजस्ता सवारी साधन प्रयोग गरी पनि यस गा.वि.स.मा पुग्न सकिन्छ ।

२.१.२ अवस्थिति तथा सिमाना

यस गा.वि.स. को पुर्वमा स्याङ्जा जिल्लाकै मरयाम चिसापानी गाविस, पश्चिममा विरूवा अर्चले गाविस र ओरष्टे गाविस, उत्तरमा तनहुँ जिल्ला र दक्षिणमा स्याङ्जा जिल्लाकै मनकामना गा.वि.स. र चिन्नेबास गा.वि.स. सँग सिमाना जोडीएको छ । प्रशासनिक हिसाबले यस गा.वि.स. ९ वटा वडामा विभाजित छ ।

२.१.३ क्षेत्रफल तथा भूउपयोग

यस गा.वि.स. कुल २१.२८ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलीएको छ । अन्य पहाडी यस गा.वि.स.हरूजस्तै मिश्रीत हावापानी भएको यस गा.वि.स.मा भिरालो र खेतीयोग्य जमिन रहेको छ भने धेरैजसो भु-भाग जंगल र पाखोले ओगटेको छ । यहाँको मुख्य उत्पादन कोदो, मास, मकै र धानखेती रहेको छ भने हिउँदमा केही मात्रामा गहूँ र तोरी खेती पनि गरिन्छ । बनजंगल र भिरालोपाखोले भरिएको यस गा.वि.स.को ठाउँ-ठाउँमा खाली चउर पनि रहेको छ ।

२.१.४ जनसङ्ख्या तथा घरधुरी विवरण

वि.सं. २०६८ मा सम्पन्न राष्ट्रिय जनगणना अनुसार यस किचनास गा.वि.स. को जम्मा घरधुरी सङ्ख्या ११५३ र कुल जनसङ्ख्या ४८३३ रहेको छ, जस अन्तर्गत महिला जनसङ्ख्या २७१५ (५६.२%) र पुरुष जनसङ्ख्या २११८ (४३.८%) छ। यस अनुसार लैङ्गिक अनुपात ७८.०९ छ।

तर भी-वास प्लान तयार गर्ने क्रममा गरिएको वडा भेला, घरधुरी सर्वेक्षण समेतका कार्यबाट प्राप्त तथ्याङ्कको आधारमा जम्मा घरधुरी सङ्ख्या ११८५ रहेको पाइएकोले ११८५ लाई नै जम्मा घरधुरी सङ्ख्या मानी तथ्याङ्क विश्लेषण गरिएको छ। यस गा.वि.स.को घरधुरीको वडागत तथा जातजातिगत आधारमा गरिएको वर्गीकरण निम्न तालिकामा देखाइएको छ:

तालिका १

किचनास गा.वि.स.का घरधुरीको जातजातिगत आधारमा वितरण

वार्ड नं.	दलित	जनजाती	अन्य	जम्मा घरधुरी
१	१	२३	८९	११३
२	१३	४८	७८	१३९
३	५२	१२	५७	१२१
४	२	४६	६३	१११
५	०	५३	४१	९४
६	०	७२	२४	९६
७	०	७४	४४	११८
८	२३	१५६	१५	१९४
९	६	१५१	४२	१९९
जम्मा	९७	६३५	४५३	११८५
प्रतिशत	८.२	५३.६	३८.२	१००.०

माथिको तालिकामा देखाइए जस्तै यस गा.वि.स. का कुल ११८५ घरधुरीमध्ये ५३.६ प्रतिशत अर्थात् ६५४ घरधुरी आदिवासी/जनजातिका छन् भने ८.२ प्रतिशत अर्थात् ९७ घरधुरी दलितका छन् र बाँकी ३८.२ प्रतिशत अर्थात् ४५३ घरधुरी अन्य समूहमा पर्ने जातजातिका छन्। यस प्रकार जातजातिगत आधारमा किचनासमा आदिवासी/जनजातिको संख्या अधिक रहेको प्रष्ट देखा सकिन्छ।

२.१.५ शैक्षिक संस्थाहरू

मुलुकको अग्रगतीका लागी मानवीय संशाधन विकास अत्यावश्यक ठानिन्छ। योग्य, सक्षम र कर्मठशिल नागरीक विना युग सापेक्ष परिवर्तन, संविद्धि र सु-संकृततजन्य क्रियाकलापको अवतरण हुन सक्दैन। यसका लागी शारीरिक, मानसिक, सामाजिक एवं संवेगात्मक पक्षको विकासका लागी अपनाईने शैक्षिक प्रयासले अहं भुमिका खेलेको हुन्छ। यसै उद्देश्य प्राप्त गर्न यस गा.वि.स.मा कूल ६ वटा विद्यालय संचालित छन् जसमध्ये दुई उच्च माध्यमिक, एक माध्यमिक, दुई निम्न माध्यमिक र एक प्राथमिक विद्यालयहरु रहेका छन्। यी विद्यालयहरु को सामान्य विवरण र त्यहाँ विद्यमान खानेपानी र सरसफाईको अवस्था निम्न तालिकामा दिइएको छ।

तालिका २

किचनास गा.वि.स.मा रहेका शैक्षिक संस्थाहरूको सामान्य विवरण

क्र.स.	विद्यालयको नाम	बडा नं.	विद्यार्थी संख्या			शिक्षक संख्या			बानेपानी सुविधा	बानेपानी पर्याप्त छ/छैन	शैक्षालयको अवस्था	त्रिग्राम बाल मैत्री	शैक्षालय सुविधाको पर्याप्तता
			छात्रा	छात्र	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा					
१	श्री नवज्योति उ.मा.वि.	२	२७	२३७	५०८	७	१५	२२	छ	छैन	छ	छैन	छ
२	श्री भोजप्रकाश उ.मा.वि.	९	१५३	१६७	३२०	४	१२	१६	छ	छ	छ	छैन	छैन
३	श्री आधारभूत मा.वि.	८	९२	९०	१८२	७	७	१४	छ	छ	छ	छैन	छैन
४	श्री देवमणि नि.मा.वि.	५	६२	५२	११४	३	७	१०	छ	छैन	छ	छैन	छैन
५	श्री किचनास नि.मा.वि.	३	१२०	९९	२१९	५	९	१४	छैन	छैन	छ	छैन	छैन
६	श्री थानपति प्रा.वि.	६	२३	३३	५६	२	४	६	छैन	छैन	छ	छैन	छैन
			७२१	६७८	१३९९	२८	५४	८२					

२.१.६ गा.वि.स.मा उपलब्ध जनशक्तिको तुलनात्मक विवरण

किचनास गा.वि.स.मा कुल २९ जना दक्ष जनशक्ति उपलब्ध छन्। गाविसको वार्ड अनुसार जनशक्ती विवरण तालिका नं. ३ मा प्रस्तुत गरीएको छ।

तालिका ३

किचनास गा.वि.स.मा उपलब्ध दक्ष जनशक्ति

दक्ष मानवीय जनशक्ति	वार्ड नं.	जम्मा

	१	२	३	४	५	६	७	८	९	
ग्रामिण मर्मत सम्भार कार्यकर्ता	०	०	२	१	०	२	०	०	१	६
आकाशो पानी संकलन गर्ने घैंटो बनाउने	०	०	०	०	०	५	०	०	०	५
सुधारिएको चुलो बनाउने मिस्त्री	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
स्थानीय चर्पी निर्माण कार्यकर्ता	२	२	२	२	२	२	२	२	२	१८
सरसफाइ र स्वच्छता सहजीकरणको लागि श्रोत व्यक्ति	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
ट्वाइलेट रिङ्ग बनाउने दक्ष व्यक्ति	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
प्यान बनाउने दक्ष व्यक्ति	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा	२	२	४	३	२	९	२	२	३	२९

२.१.७ गा.वि.स.मा विद्यमान सेवामूलक कार्यालयहरू

यस गा.वि.स.मा १ वटा हुलाक, उपस्वास्थ्य चौकीसहित छ वटा नागरिकसँग प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने सरकारी तथा गैर सरकारी कार्यालयहरू रहेका छन्। ती मध्ये सबैको आफ्नै भवन छैन। सबै कार्यालयमा खानेपानीको उचित व्यवस्थापन गरिएको छैन भने सुरक्षित सौचालयको समेत व्यवस्थापन गरिएको छैन। गाविसमा भएका यी सबै कार्यालयहरूले फोहर व्यवस्थापनको लागि उचित व्यवस्थापन गरेको देखिदैन। विस्तृत जानकारी सार्वजनिक तथा संस्थागत सौचालयको महलमा र अनुसुची ३ मा उल्लेख गरिएको छ।

२.२ जलस्रोतको अवस्था र प्रयोग

२.२.१ जलस्रोतको विश्लेषण

भी-वास प्लान तयार गर्ने क्रममा गरिएको अध्ययनमा यस गा.वि.स.का बस्तीहरूलाई उपलब्ध भएका वा हुनसक्ने पानीका स्रोतहरूको रूपमा कूल ११० वटा मुलहरू रहेको तथ्य भेटिएको छ। उपलब्ध पानीका श्रोतहरूको अवस्थाको विश्लेषण गर्दा सबभन्दा बढी श्रोतहरू वार्ड नं. २ मा २१ वटा छन भने सबैभन्दा कम वडा नं. ९ मा ३ वटा मुलहरू रहेका छन। यी ११० मुलहरूमध्ये १०२ वटा प्रयोगमा आएका छन भने बाँकी ८ वटा प्रयोगमा छैनन। यसका अलावा ४१ वटा मुलहरू सार्वजनिक जग्गामा रहेका छन भने बाँकी ६९ वटा चाहिं नीजि जग्गामा रहेका छन। महत्वपूर्ण कुरा यी ११० वटा मुलहरू भएको जग्गामध्ये कुनै जग्गामा

पनि कुनै किसिमको विवाद छैन । पानीका स्रोतहरूको विस्तृत विवरण अनूसूची ६ मा दिइएको छ ।

२.२.२ किचनास गा.वि.स.मा खानेपानीको वर्तमान अवस्था

वि.स. २०६८ मा सञ्चालित राष्ट्रिय जनगणनाका अनुसार यस गा.वि.स.का ११५३ घरधुरीहरू मध्ये ९०७ (७८.७%) घरधुरीले धाराबाट पानी खाने गरेका थिए भने कुवाबाट पानी खाने १०२ (८.८%) घरधुरी थिए । यसका अलावा मुलबाट खाने १३८ (१२.०%) घरधुरी र अन्य श्रोतबाट पानी खाने घरधुरी ६ (०.५%) रहेका थिए । तर हाल यस गाविसमा अवस्थित ११८५ घरधुरीहरूमा उपलब्ध खानेपानीको अवस्थालाई निम्न तालिकामा देखाइएको छ :

तालिका ३

किचनास गाविसका घरधुरीहरूमा खानेपानीको उपलब्धता

वार्ड नं.	खानेपानी सुविधा प्राप्त	खानेपानी सुविधा नपुगेका	जम्मा घरधुरी
१	११३	०	११३
२	५०	८९	१३९
३	५६	६५	१२१
४	५३	५८	१११
५	३६	५८	९४
६	९६	०	९६
७	४९	६९	११८
८	१०१	९३	१९४
९	१९९	०	१९९
जम्मा	७५३	४३२	११८५
प्रतिशत	६३.५	३६.५	१००.०

माथिको तालिकामा देखाइए जस्तै यस गा.वि.स.का अधिकतम ६३.५ प्रतिशत अर्थात् ७५३ घरधुरीहरूमा खानेपानी सुविधा पुगेको छ भने ३६.५ प्रतिशत अर्थात् ४३२ घरधुरीमा सो सुविधा पुगेको छैन । यस प्रकार खानेपानी सुविधा नै नपुगेका घरधुरीमा सो सुविधा पुऱ्याउने र उपलब्ध सुविधाको स्तरोन्नति गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता क्रममा राखी क्रमशः प्रभावकारी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने आवश्यक देखिन्छ ।

यस गा.वि.स.को विद्यमान खानेपानीको अवस्थालाई बिष्टेषण गर्दा गाविस भरी विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरुको सहयोगमा विभिन्न योजनाहरु निर्माण भएका पाईन्छ । योजना निर्माण भएतापनि उचित सचेतना तथा मर्मत सम्भारको अभाव, र उपभोक्ता समितिको कम प्रभावकारिता/क्रियाशिलताका कारण केही योजनाहरु आंशिक रूपमा मात्र संचालित रहेका छन् । गा.वि.स.मा प्राप्त भएका कूल ११० वटा मूलहरु मध्ये १०२ वटा मूलहरु खानेपानी प्रयोजनका लागि प्रयोग भईरहेको अवस्था छ तर प्रयोगको तरिका र उचित व्यवस्थापनको भने अभाव देखिन्छ । यसका अलावा प्रयोगमा नरहेका अन्य मूलहरु पनि संरक्षण गरी खानेपानी लगायत विभिन्न प्रयोजनका लागि प्रयोग गर्न सकिन्छ ।

२.२.३ खानेपानी स्रोतको वर्गीकरण

तलको तालिकामा यस गा.वि.स.का विभिन्न वडाका घरधुरीले हाल उपयोग गरिरहेका खानेपानीका स्रोतहरूको वर्गीकरण देखाइएको छ :

तालिका ४
खानेपानी स्रोतको वर्गीकरण

वडा नं.	जम्मा घरधुरी	वर्तमान प्रयोग (प्राथमीक स्रोत)			
		धारा	मुल, कुवा	खोल्सी	दुँगेधारा
१	११३	११३	०	०	०
२	१३९	६२	७७	०	०
३	१२१	५६	६५	०	०
४	१११	५६	५५	०	०
५	९४	२८	६६	०	०
६	९६	९६	०	०	०
७	११८	४९	६९	०	०
८	१९४	१०५	८९	०	०
९	१९९	१९९	०	०	०
जम्मा	११८५	७६४	४२१	०	०
प्रतिशत	१००.०	६४.५	३५.५	०.०	०.०

माथिको तालिकामा देखाइए जस्तै अझैपनि यस किचनास गा.वि.स. का अधिकतम अर्थात् ७६४ (६४.५%) घरधुरीमा खानेपानीको स्रोत पाइप धारा भएको पाइयो । यसमा स्तरोन्नति गर्नुपर्ने र नपर्ने दुवै खालका धाराहरू रहेका छन् । यसका अलावा ३५.५ प्रतिशत अर्थात् ४२१

घरधुरीलाई मुल, कुवा खानेपानीको मूल स्रोतको रूपमा रहेको छ। यसरी यहाँ उपलब्ध यी सबै प्रकारका खानेपानीका स्रोतरूपको सुधार र उचित व्यवस्थापन गर्नुपर्ने अहिलेको प्रमुख आवश्यकता देखिन्छ।

२.२.४ खानेपानी स्रोतहरूबाट प्राप्त पानीको गुणस्तर

यस गा.वि.स. मा उपलब्ध खानेपानीको अवस्था र स्रोतहरूको प्रकृतिको व्याख्या माथि नै गरिसकिएको छ। कूवा, धारा र मुल यो गा.वि.स.का बासिन्दाका लागि खानेपानीका प्रमुख स्रोतहरू हुन्। अबका क्रममा यस गा.वि.स. का विभिन्न टोल र बस्तीहरूमा उपलब्ध ती खानेपानीका स्रोतहरूको गुणस्तर निम्न तालिकामा देखाइएको छ :

तालिका ५

खानेपानी स्रोतहरूको गुणस्तर

वडा नं.	जम्मा घरधुरी	पानीको गुणस्तर			धेरै नराम्रो
		राम्रो	औसत	नराम्रो	
१	११३	०	१०९	४	०
२	१३९	०	९४	४५	०
३	१२१	०	६१	६०	०
४	१११	०	२४	८७	०
५	९४	०	४८	१८	२८
६	९६	०	०	९६	०
७	११८	०	५०	६८	०
८	१९४	०	१९४	०	०
९	१९९	०	६८	०	१३१
जम्मा	११८५	०	६४८	३७८	१५९
प्रतिशत	१००.०	०.०	५४.७	३१.९	१३.४

माथिको तालिकामा देखाइए अनुसार यस गा.वि.स.को वडा नं. ८ का सम्पूर्ण घरधुरीहरू, वडा नं. १ र २ का बहुसंख्यक घरधुरीहरू, वडा नं. ३ र ५ का करीब आधा घरधुरीहरू र वडा नं. ४, ७ र ९ का केही घरधुरीहरूले उपभोग गर्ने खानेपानीको स्रोतको गुणस्तर औसत खालको रहेको देखिन्छ। यस बाहेक वडा नं. ६ का सम्पूर्ण घरधुरीहरू, वडा नं. ४ र ७ का बहुसंख्यक घरधुरीहरू, वडा नं. ३ का करीब आधा घरधुरीहरू र वडा नं. १, २ र ५ का केही घरधुरीहरूले उपभोग गर्ने खानेपानीको स्रोतको गुणस्तर नराम्रो खालको रहेको देखिन्छ। अझै

महत्वपूर्ण कुरा के भने बडा नं. ९ का सम्पूर्ण घरधुरीह र बडा नं. ५ का केही घरधुरीहरूले उपभोग गर्ने खानेपानीको स्रोतको गुणस्तर धेरै नराम्रो खालको रहेको देखिन्छ ।

समग्रमा अधिकतम ५४.७ प्रतिशत घरधुरीहरूले उपभोग गर्ने खानेपानीको स्रोतको गुणस्तर औसत खालको रहेको देखिन्छ भने ३१.९ प्रतिशत घरधुरीहरूले उपभोग गर्ने खानेपानीको गुणस्तर नराम्रो रहेको छ । महत्वपूर्ण कुरा १३.४ प्रतिशत घरधुरीहरूले उपभोग गर्ने खानेपानीको गुणस्तर धेरै नराम्रो रहेको पाइयो । यसप्रकार यस गा.वि.स. मा खानेपानीको गुणस्तर धेरै नराम्रो, नराम्रो र औसत खालको भएका घरधुरीहरूको घरधुरीहरूलाई मुख्य प्राथमिकतामा राखी गुणस्तर बढाउने योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्नु पर्ने आवश्यकता यस किचनास गाविसमा रहेको देखिन्छ ।

२.२.५ खानेपानीका प्राथमिक स्रोतमा उपलब्ध पानीको परिमाण

कुनैपनि गाविसमा सञ्चालित खानेपानी योजनाबाट उपभोक्ताहरूको लागि कति परिमाणमा पानी उपलब्ध हुन्छ भन्ने कुराले धेरै महत्व राख्ने गर्दछ । यस गा.वि.स.मा उपलब्ध खानेपानीको प्राथमिक स्रोतहरूबाट प्रत्येक परिवारले प्राप्त गर्ने पानीको परिमाणलाई निम्न तालिकामा देखाइएको छ :

तालिका ६
प्राथमिक स्रोतमा उपलब्ध पानीको परिमाण

बडा नं.	जम्मा घरधुरी	पानीको उपलब्धता परिमाणमा (लिटर प्रति व्यक्ति प्रति दिन)			
		पर्याप्त	ठिकै	अपुग	अभाव
१	११३	६९	४०	०	४
२	१३९	६८	२५	१७	२९
३	१२१	४	५६	२६	३५
४	१११	९४	१७	०	०
५	९४	५८	८	०	२८
६	९६	०	०	९६	०
७	११८	१०८	१०	०	०
८	१९४	८३	८०	०	३१
९	१९९	१९९	०	०	०
जम्मा	११८५	६८३	२३६	१३९	१२७
प्रतिशत	१००.०	५७.६	१९.९	११.७	१०.७

यस गा.वि.स.का कुल ११८५ घरधुरीहरूमध्ये खानेपानीको दैनिक रूपमा उपलब्ध परिमाणको आधारमा हिसाब गर्दा ६८३ अर्थात् ५७.६ प्रतिशत घरधुरीमा पानीको उपलब्धता पर्याप्त (प्रत्येक दिन प्रति व्यक्ति ४५ लिटर भन्दा बढी) रहेको छ। यसप्रकार अधिकतम घरधुरीमा परिमाणको हिसाबले खानेपानीको राम्रो सुविधा भएको देखिन्छ। त्यसैगरी २३६ अर्थात् १९.९ प्रतिशत घरधुरीले औसत (२५-४५ लिटर प्रति व्यक्ति प्रति दिन) पानी उपभोग गर्न पाएका छन्। त्यस्तै १३९ अर्थात् ११.७ प्रतिशत घरधुरीले अपुग मात्रामा (१५-२४ लिटर प्रति व्यक्ति प्रति दिन) पानी पाएको देखिन्छ भने १२७ अर्थात् १०.७ प्रतिशत घरधुरीमा पानीको उपलब्धताको हिसाबमा अभाव (१५-२४ लिटर प्रति व्यक्ति प्रति दिन) रहेको छ। यसप्रकार यस गाविसमा खानेपानीको उपलब्धता हिसाबले मात्र विष्लेषण गर्दा खानेपानी पर्याप्त मात्रामा नपुगेका घरधुरीहरूको संख्या उल्लेख्य रहेको छ, त्यसैले यो समस्यालाई सम्बोधन गर्ने खालका योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्नु पर्ने तात्कालीक आवश्यकता देखिन्छ।

तालिका ७
घरधुरीलाई एकपटकमा पानी ल्याउन लाग्ने समय

बडा नं.	जम्मा घरधुरी	एकपटक पानी ल्याउन लाग्ने समय			
		<१५ मि	१६ देखि ३० मि	३१ देखि ४५ मि	> ४५मिनेट
१	११३	५६	०	०	५७
२	१३९	९७	४२	०	०
३	१२१	७९	०	०	४२
४	१११	९३	११	७	०
५	९४	२१	३८	७	२८
६	९६	९६	०	०	०
७	११८	११८	०	०	०
८	१९४	१५३	४१	०	०
९	१९९	१९९	०	०	०
जम्मा	११८५	११२	१३२	१४	१२७
प्रतिशत	१००.०	७७.०	११.१	१.२	१०.७

माथिको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको आधारमा यस गाविसका उपभोक्ताहरूलाई एकपटकमा पानी ओसार्न लाग्ने समयलाई विष्लेषण गर्दा गविसका जम्मा घरधुरीहरूमध्ये ७७.० प्रतिशतलाई १५ मिनेट भन्दा कम समय लाग्ने देखिन्छ भने ११.१ प्रतिशतलाई १६ देखि ३०

मिनेट, १.२ प्रतिशत घरधुरीहरूलाई ३१ देखि ४५ मिनेट र १०.७ प्रतिशत घरधुरीहरूलाई ४५ मिनेट भन्दा बढी समय लाग्ने देखिएको छ ।

२.२.६ खानेपानीको सुविधास्तर

खानेपानीको सुविधाको स्तर चारवटा फरक फरक सुचक वाट पहिचान गरिन्छ । सुचकको न्यूनतम स्तरको आधारमा एउटा घरधुरिको सुविधाको स्तर पत्ता लगाईन्छ । जस्तै यदि कुनै घरधुरीको तीनवटा सुचकहरु सुविधाको पहिलो तहमा छन् तर एउटा सुचक दोश्रो, तेश्रो वा चौथौ कुनै एउटा सुविधा स्तरमा छ भने समग्र रूपमा उक्त घरधुरीको सुविधाको स्तर सबै भन्दा कम सुविधाको स्तर अनुसार निर्धारण गरिन्छ । सुविधा स्तर वर्गीकरणका आधारहरु तल उल्लेखित गरिएको छ ।

सुविधा स्तर	पानी ओसार्न लाग्ने समय मिनेटमा	परिमाण (लि/व्य/दिन) (LPCD)	पानीको गुणस्तर	विश्वसनियता महिना /वर्ष
(पहिलो स्तर) राम्रो	१५ मिनेट सम्म	४५ लिटर वा सो भन्दा माथी	राम्रो प्रदुषण हुने संभावना नरहेको भएमा	निरन्तर
(दोश्रो स्तर) स्वीकार्य	१६ देखि ३० मिनेट सम्म	२५ देखि ४४ लिटर सम्म	मध्यम प्रदुषण हुने संभावना भएमा	१ महिना सम्म सुक्ने
(तेश्रो स्तर) नराम्रो	३१ देखि ४५ मिनेट सम्म	१५ देखि २४ लिटर सम्म	नराम्रो प्रदुषण हुने उच्च संभावना भएमा	१ देखि २ महिना सम्म सुक्ने
(चौथौ स्तर) धेरै नराम्रो	४५ मिनेट भन्दा माथी	१५ लिटर भन्दा कम	धेरै नराम्रो वर्तमानमा प्रदुषण अवस्थामा रहेको भएमा	२ महिना भन्दा वढि सुक्ने

यस गा.वि.स.मा उपलब्ध खानेपानीको सुविधास्तर वर्गीकरण निम्न तालिकामा देखाइएको छः

तालिका ८
गा.वि.स.मा उपलब्ध खानेपानीको सुविधास्तर वर्गीकरण

बडा नं.	जम्मा घरधुरी	प्रथम सुविधास्तर		दोस्रो सुविधास्तर		तेस्रो सुविधास्तर		चौथो सुविधास्तर	
		घरधुरी	%	घरधुरी	%	घरधुरी	%	घरधुरी	%
१	११३	०	०.०	५६	४९.६	०	०.०	५७	५०.४
२	१३९	०	०.०	८१	५८.३	२९	२०.९	२९	२०.९
३	१२१	०	०.०	०	०.०	१६	१३.२	१०५	८६.८
४	१११	०	०.०	२४	२१.६	८७	७८.४	०	०.०
५	९४	०	०.०	४१	४३.६	१०	१०.६	४३	४५.७
६	९६	०	०.०	०	०.०	०	०.०	९६	१००.०
७	११८	०	०.०	५०	४२.४	६८	५७.६	०	०.०
८	११४	०	०.०	१६३	८४.०	०	०.०	३१	१६.०
९	११९	०	०.०	६८	३४.२	०	०.०	१३१	६५.८
जम्मा	११८५	०	०.०	४८३	४०.८	२१०	१७.७	४९२	४१.५

यस तालिकामा देखाइए जस्तै खानेपानीको सुविधास्तरको हिसाबमा यस गा.वि.स.मा प्रथम सुविधास्तर उपलब्ध घरधुरी छैनन् । दोस्रो सुविधास्तर प्राप्त गरेका घरधुरी ४०.८ प्रतिशत अर्थात ४८३ रहेका छन् भने तेस्रो सुविधास्तर प्राप्त गरेका घरधुरी १७.७ प्रतिशत अर्थात २१० रहेका छन् । त्यसै गरी चौथो सुविधास्तर प्राप्त गरेका घरधुरी ४१.५ प्रतिशत अर्थात संख्या ४९२ रहेका छन् ।

२.३ स्वास्थ्य र सरसफाईको तुलनात्मक स्थिति

२.३.१ स्वास्थ्य

स्थानीयलाई स्वास्थ्य सुविधा पुऱ्याउनको लागि यस गा.वि.स.मा एक उपस्वास्थ्य चौकी रहेको छ जुन वार्ड नं. ५ को किचनासमा अवस्थित छ ।

क) बाल पोषणको अवस्था

उपस्वास्थ्य चौकीले दिएको तथ्याङ्क अनुसार आ.ब. २०७१।७२ मा तौल मापन गरिएका नयाँ र दोहोरिएका कुल ७९५ पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाहरूमा तौल सामान्य रहेको थियो ।

ख) भाडापखाला व्यवस्थापन

उप स्वस्थ्य चौकीले दिएको तथ्याङ्क अनुसार उक्त आ.ब. २०७१।७२ मा जम्मा २५ बालबालिकाको भाडापखालाको उपचार उपस्वास्थ्य चौकीमा गरिएको थियो भने ७९ बालबालिकाको भाडापखालाको उपचार स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूबाट गरिएको थियो । यी मध्ये कसैमा पनि जलवियोजनको समस्या थिएन ।

ग) पोषण तथा भिटामिन र खनिजको कमी

गत आ.ब. २०७१।७२ मा यस गा.वि.स. मा कुपोषण हुने तथा भिटामिन वा अन्य खनिज तत्वको कमीले रोगहरू देखिएनन् ।

२.३.२ सरसफाई

हाम्रो देशका अधिकांश गा.वि.स.हरूमा विद्यमान घरायसी र वातावरणीय सरसफाई एक चुनौतीको रूपमा रहेको कुरा हामीबाट छिपेको छैन । यसरी घरायसी र वातावरणीय सरसफाई कायम गर्न शौचालयको भूमिका महत्त्वपूर्ण हुने गर्दछ । यस गा.वि.स. मा घरायसी र संस्थागत शौचालयको अद्यावधिक स्थिति अबको खण्डमा व्याख्या गरिएको छ ।

अ) घरायसी शौचालय

घरायसी सरसफाईको सवालमा शौचालयको भूमिका सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण हुने गर्दछ । हाम्रो देशको सन्दर्भमा विगतमा उचित र व्यवस्थित शौचालयको अभावमा भाडा पखाला लगायतका महामारीहरूको संक्रमणले धेरै बालबालिकाले अकालमा ज्यान गुमाएको तथ्य हामीबाट छिपेको छैन । व्यवस्थित शौचालय घरको सान र परिवारका सदस्यको स्वास्थ्यको कडीको रूपमा रहेको हुन्छ । यस गा.वि.स.का कुल ११९५ घरधुरीमा उपलब्ध शौचलायको प्रकृतिलाई निम्न तालिकामा देखाइएको छ :

तालिका ९

घरायसी शौचालयको अवस्था

वार्ड नं.	घरधुरी	शौचालय संख्या		
		स्थायी	खाल्टे	जम्मा
१	११३	१०५	८	११३
२	१३९	११७	२२	१३९
३	१२१	१०५	१६	१२१
४	१११	१०२	९	१११
५	९४	७१	२३	९४
६	९६	९१	५	९६
७	११८	९९	१९	११८
८	१९४	१६९	२५	१९४
९	१९९	१६७	३२	१९९
जम्मा	११८५	१०२६	१५९	११८५
प्रतिशत	१००.०	८६.६	१३.४	१००.०

माथिको तालिकामा देखाइए अनुसार यस गा.वि.स.का बहुसंख्यक अर्थात् १०२६ (८६.६%) घरधुरीहरूमा पक्की अर्थात् स्थायी शौचालय उपलब्ध छ, भने १५९ (१३.४%) घरहरूमा कच्ची अर्थात् खाल्टे शौचालय उपलब्ध रहेको छ। उल्लेख्य कुरा के छ, भने यस गा.वि.स.का घरधुरीमा शौचालय उपलब्ध छ, त्यसैले कच्ची शौचाचलयको स्तरोन्नति सरसफाईको दृष्टिकोणबाट यस गा.वि.स.को अहिलेको प्रमुख आवश्यकता रहेको देखिन्दछ।

आ) संस्थागत शौचालय

यस गा.वि.स.मा विद्यालयहरू, विभिन्न सरकारी कार्यालय लगायत विविध उद्देश्य लिएर स्थापित भएका विभिन्न किसिमका सामाजीक संस्थाहरू क्रियाशिल रहेका छन्। हाल यस गा.वि.स.का विभिन्न संस्था र विद्यालयहरूमा रहेको शौचलायको अवस्था निम्नानुसार छ :

तालिका १० संस्थागत शौचालयको अवस्था

क्र.सं	कार्यालयको नाम	बडा नं.	कार्यालयको प्रकार	आफैने कार्यालय भ्रवन	खानेपानीको सुविधा	खानेपानी सुविधा चाला	पानीको पर्याप्तता	हात धून स्थान	शौचालय	पानीको सुविधा	लैंपिङ र अपाङ्ग मैत्री	फोहरमेला व्यवस्थापन
१	सृजना आमा समूह	८	संस्थागत									
२	किचनास उप स्वास्थ्य चौकी	५	सरकारी	छ	छैन			छ	छैन	छैन	छैन	छ
३	हुलाक	५	सरकारी									

४	गाविस भवन	५	सरकारी								
६	आमा समुह	३	संस्थागत								
६	गाउँधर कित्तिनिक	३	सार्वजनि क								

२.३.३ पूर्ण सरसफाईका सूचकहरूको स्थिति

सबै घरपरिवारले चर्पीको नियमित प्रयोग गर्ने, महत्वपूर्ण अवस्थामा सावुन पानीले हात धुने, घरायसी तहमा पिउने पानी शुद्धिकरण गरी पिउने, व्यक्तिगत सरसफाई कायम गर्ने, घरभित्र तथा बाहिरका ठोस फोहर मैला खाडलमा फाल्ने, खेर गएको पानीको उचित व्यवस्थापन गर्ने, भांडा सुकाउने चांग भएका र धुंवा रहित चुल्हो भएका (गोवर र्यांस, प्राकृतिक र्यांस वा अन्य समेत) लाई पूर्ण सरसफाईका सूचकहरूको रूपमा परिभाषित गर्ने गरिन्छ यस गा.वि.स.का कुल ११८५ घरधुरीमा व्यवहारमा रहेको पूर्ण सरसफाईका विभिन्न सूचकहरूको स्थिति निम्न तालिकामा देखाइएको छ :

तालिका ११

पूर्ण सरसफाईका सूचकहरूको स्थिति

वार्ड नं.	घरधुरी	सधारिएको चालो	भाडा सुकाउने चाल	फोहोर फाले खाडल	भाडा माझ्ने स्थान	पानी शुद्धिकरण गर्ने	हात धुने ठारं	करेसाबारी व्यवस्थापन	खेर गएको पानी प्रयोग	बानेकुरा व्यवस्थापन
१	११३	१५	६३	१०	१७	०	०	४७	१०	०
२	१३९	१८	१०	०	५	०	०	०	०	०
३	१२१	३४	३६	७	०	०	०	०	१	०
४	१११	२	४६	०	४	०	०	०	०	०
५	९४	६	२९	०	१२	०	०	०	०	०
६	९६	२८	२७	०	१०	४	०	०	११	०
७	११८	४८	३१	०	६	०	०	०	२	०
८	१९४	४	१३	१२	०	१०	०	१०	११	०
९	१९९	०	९२	०	९२	३५	१०	०	०	०
जम्मा	११८५	१५५	३४७	२९	१४६	४९	१०	५७	३५	०
प्रतिशत	१००.०	१३.१	२९.३	२.४	१२.३	४.१	०.८	४.८	३.०	०.०

माथिको तालिका अनुसार यस गा.वि.स.का ११८५ घरधुरीहरू मध्ये सुधारिएको चुलो प्रयोग गर्ने घरधुरी जम्मा १३.१ प्रतिशत, भाडा सुकाउने चाड भएका घरधुरी २९.३ प्रतिशत, फोहोर फाल्ने खाडल भएका घरधुरी २.४ प्रतिशत, भाडा माभने स्थान भएका घरधुरी १२.३ प्रतिशत, पानी शुद्धीकरण गर्ने घरधुरी ४.१ प्रतिशत, हात धुने ठाउँ भएका घरधुरी ०.८ प्रतिशत, करेसाबारी व्यवस्थापन गर्ने घरधुरी ४.८ प्रतिशत, खेर गएको पानी प्रयोग गर्ने घरधुरी ३.० प्रतिशत र खानेकुरा व्यवस्थापन गर्ने घरधुरी ० प्रतिशत रहेका छन् । यी तथ्याङ्कबाट के कुरा प्रष्ट हुन्छ भने किचनास गा.वि.स. मा पूर्ण सरसफाईका सूचकहरूको अवस्था तुलनात्मक रूपमा निकै कमजोर किसिमको रहेको छ । त्यसैले अबका कार्यक्रमहरु यिनै सूचकहरूको स्थितिलाई अभ सुधार गर्ने किसिमका हुनुपर्ने देखिन्छ ।

२.४ विद्यमान खानेपानीको योजनाहरूको संचालन अवस्था

यस गा.वि.स.मा जम्मा १७ वटा खानेपानी योजनाहरू संचालनमा रहेको देखिन्छ । यी योजनाहरू मध्ये १६ ग्रामिटी योजनाहरू र एक आर.डब्लु.एच. योजना रहेका छन् । योजनाको वर्तमान अवस्था, संचालन स्तर र योजनाको अवधि अनुसुची ९ मा विस्तृत रूपमा र सारांशमा तालिका ११ मा उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका ११

विद्यमान खानेपानी योजनाको वर्तमान अवस्था

क्र.सं.	शीर्षक	आयोजनाको संख्या
१.	सेवाको अवस्था	
	क) राम्रो	१० वटा
	ख) आंशिक	२ वटा
	ग) बन्द भएको	३ वटा
२.	भौतिक अवस्था	
	क) राम्रो	३ वटा
	ख) सन्तोषजनक	७ वटा
	ग) नराम्रो	३ वटा
३.	सुधारको आवश्यकता	
	क) भएको	१२ वटा
	ख) नभएको	-
४.	पाइपलाइनमा चुना जम्ने समस्या	
	क) भएको	५ वटा
	ख) नभएको	७ वटा
५.	पाइप लाइनमा पानीको चुहावट	
	क) नचुहिएको	२ वटा
	ख) केही ठाउँमा चुहिने	४ वटा
	ग) धेरै ठाउँमा चुहिने	६ वटा

माथिको तालिकामा देखाइए जस्तै यस गा.वि.स. मा विद्यमान खानेपानी योजनाहरूको सञ्चालनको सवालमा लेखाजोखा गर्दा मात्र १० वटा योजनाबाट स्थानीयले प्राप्त गरेको सेवा राम्रो रहेको पाइयो । कुनै प्रकारको सुधार गर्नुपर्ने अवस्थामा रहेका योजनाहरू १२ वटा छन् । तालिकामा देखाईजस्तै विभिन्न योजनाहरूमा समयोचित मर्मत सम्भार गर्न सकेको खण्डमा स्थानीयले प्राप्त गरिरहेको सुविधा अझै सहज बन्न जाने देखिन्छ । त्यसैले अबका कार्यक्रम यो दिशामा पनि केन्द्रित रहनु पर्ने देखिन्छ ।

तालिका १२
खानेपानी योजना संरचनाको संचालन स्तर

क्र.सं.	संचालन स्तर	धारा	इन्टेक	आरभिटि	अन्य संरचना	जम्मा
१	राम्रो	१०	१	२	१	१४
२	सन्तोषजनक	४०	९	१९	६	७४
३	नराम्रो	११	३	५	०	१९
जम्मा		६१	१३	२६	७	१०७

योजनाहरुमा भएका कूल १०७ वटा संरचनाहरु मध्ये १० वटा धारा, १ वटा इन्टेक, २ वटा पानी जम्मागर्ने मुख्य ट्यांकी (आर.भि.टि) जस्ता संरचनाहरुको अवस्था राम्रो भएको देखिन्छ भने ४० वटा धारा, ९ वटा इन्टेक र १९ वटा पानी जम्मा गर्ने मुख्य ट्यांकी (आर.भि.टि) को अवस्था सन्तोषजनक भएको देखिन्छ । त्यस्तै ११ वटा धारा, ३ वटा इन्टेक र ५ वटा पानी जम्मा गर्ने मुख्य ट्यांकी (आर.भि.टि) लगायतका संरचनाहरुको अवस्था नराम्रो भएको देखिन्छ तसर्थ नराम्रो सन्तोषजनक अवस्थामा रहेका संरचनाहरुको सुधारमा ध्यान दिनु पर्ने देखिन्छ ।

२.५ गाविसको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना कार्यान्वयन कार्य योजना

गा.वि.स. अवस्थाको विश्लेषण पछि, भिवाससीसीले चरणबद्ध कार्यतालिका अनुसार सहभागितात्मक प्रक्रियाबाट भि.वास. योजना तयार पारेको छ । स्थानीय जनताको चाहना, संभावना, प्राविधिक र सामाजिक सहजता जस्ता तत्वहरु पनि योजना तर्जुमा गर्दा विचार गरिएको थियो । समुदायको आवश्यकता पहिचान गा.वि.स. स्तरिय योजना तर्जुमा गोष्ठी मार्फत गरिएको थियो । उक्त योजना भौतिक पूर्वाधार निर्माणमा मात्र केन्द्रित नरहेर मूल संरक्षण र क्षमता बिकास जस्ता क्षेत्रमा पनि केन्द्रित रहेको थियो । यस्तैगरी तालिका १३ र अनुसुचि ११ ले गा.वि.स.को ५ वर्षको योजनाको वारेमा जानकारी दिईएको छ ।

२.५.१ प्रस्तावित खानेपानी योजनाहरू

किचनास गाविसमा उपलब्ध खानेपानीको सुविधास्तरलाई मध्यनजर गरी गाविसमा थप नयां १७ वटा खानेपानीका योजनाहरू प्रस्ताव गरी पञ्चवर्षिय योजनामा समावेश गरिएका छन् । उक्त प्रस्तावित योजनाहरूले गाविसका १ देखि ९ वटै बडाका घरधुरीहरूलाई सफा सुरक्षित खानेपानी उपलब्ध हुने सम्भावना देखिन्छ । गाविसमा खानेपानी योजनामा प्रस्ताव गरिएका योजनाहरूको विस्तृत विवरण तालिका नं १३ र अनुसूची ११ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका १३

प्रस्तावित खानेपानी योजनाहरूको विवरण

प्रा. क्रम	योजनाको नाम	बडा नं	योजनाको प्रकार	लाभान्वित टोलहरू	लाभान्वित घरधुरी			
					झ	द्वि.	प्रति ज्ञनाज	अन्त
१	खैरीकोट खा.पा.यो.	१, ५, ६	लिपिटङ्ग	५ टोल	११७		४५	
२	कोलडाँडा हटिया खा.पा.यो.	२,३	ग्रामिटी	५ टोल	७२	६	१५	२९
३	नियावारी खा.पा.यो.	३,४	लिपिटङ्ग	४ टोल	८३	२	१५	५८
४	कालिसेन भुलभुले खा.पा.यो.	५	लिपिटङ्ग	७ टोल	४३		२५	२५
५	कुवापानी भञ्ज्याड खा.पा.यो.	८	लिपिटङ्ग	३ टोल	४३		८	३०
६	लौसी नियावारी खा.पा.यो.	७	ग्रामिटी	५ टोल	३२	२०	६	
७	लसुनेको फेद खा.पा.यो.	१	ग्रामिटी	३ टोल	३४			
८	सिम्लेस्वाँरा खा.पा.यो.	९	ग्रामिटी	३ टोल	१०१	७	३०	३३
९	दासपाखा खा.पा.यो.	४	ग्रामिटी	२ टोल	१२	५	४०	२५
१०	रिप ठुलोपँथेरो खा.पा.यो.	३	ग्रामिटी	३ टोल	८७	५	२०	३०
११	सिम्ले उखुवारी तल्लो सिखरसिं खा.पा.यो.	४	ग्रामिटी	६ टोल	८२		१०	१२
१२	बहाचौर च्याङ्गनास खा.पा.यो.	२	ग्रामिटी	५ टोल	९२		१५	८
१३	गोपाले तारेपहरा अँथेरीखोला खा.पा.यो.	५	ग्रामिटी	६ टोल	४६	१	१०	१४
१४	तल्लो चेप्टे मूलावारीबेंशी खा.पा.यो.	७	ग्रामिटी	७ टोल	८३	५	१०	१७
१५	छेक्मा हटिया धारापानी खा.पा.यो.	८	ग्रामिटी	८ टोल	१५०	७	२०	२१
१६	जामुने धनरबाँसे तिलिङ्ग साउथर खा.पा.यो.	९	ग्रामिटी	५ टोल	९८	५	८	१५
१७	बरौटे समडाँडा आत्मनिर्भर खा.पा.यो.	१	ग्रामिटी	४ टोल	९६			१७

२.५.२ स्वास्थ्य, सरसफाई र खुल्ला दिशा मुक्त पछिको पूर्ण सरसफाई योजना
 गा.वि.स.को सरसफाईको अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै विभिन्न क्रियाकलापहरुको तर्जुमा गरिएको छ। भिवाससिसिले उक्त क्रियाकलापहरु कार्यान्वयन गराउनेछ। गाबिस खुल्ला दिशा मुक्त भैसकेको धेरै भए पनि पूर्ण सरसफाईका सबै जसो सुचकहरु पुरा गर्न बाँकि नै देखिन्छन्। उक्त सबै क्रियाकलापहरु सम्पन्न गरी गाबिसलाई पुर्ण सरसफाई युक्त गाबिस बनाउनको लागि भिवाससिसिले तपशिल बमोजिमका वडाहरूमा निम्नानुसारले पूर्ण सरसफाईका सुचकहरु पुरा गर्नको रणनीतिक कार्ययोजना तयार गरेको छ।

तालिका १६ गा.वि.स.का. प्रस्तावित सरसफाई तथा अन्य योजनाहरु

क्र.सं	वडा	मिति
१	वडा नं १	२०७२ मंसीर मसान्त
२	वडा नं २	२०७२ मंसीर मसान्त
३	वडा नं ३	२०७२ मंसीर मसान्त
४	वडा नं ४	२०७२ मंसीर मसान्त
५	वडा नं ५	२०७२ मंसीर मसान्त
६	वडा नं ६	२०७२ मंसीर मसान्त
७	वडा नं ७	२०७२ मंसीर मसान्त
८	वडा नं ८	२०७२ मंसीर मसान्त
९	वडा नं ९	२०७२ मंसीर मसान्त

२.५.३ जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण

किचनास गा.वि.स.लाई सडक निर्माण, जंगल फडानी, बर्षाको भल तथा बाढी र अपर्याप्त वातावरण संरक्षणका कारणले गर्दा जलवायु परिवर्तनले प्रत्यक्ष असर गर्ने देखिन्छ। हाल भइरहेको जलवायु परिवर्तनका असरहरु अभ्य आक्रामक हुने संभावना रहेको देखिन्छ। यसबाट प्रत्यक्ष असर हुने क्षेत्रहरु विशेषगरी कृषि, वन जंगल, जलस्रोत र ऊर्जा, स्वास्थ्य र जीविकोपार्जनका क्रियाकलापहरु पर्दछन्। गा.वि.स.मा वन जंगलको अवस्था निकै सन्तोषजनक अवस्थामा छ। विविध कारणले पानीका मुहानहरु सुक्ने क्रममा छ। बेला बेलामा जाने विभिन्न खाले पहिरो र सडक निर्माणका कारणले वातावरणलाई प्रत्यक्ष रूपमा असर परिरहेको छ।

यस प्रकारका विविध समस्याहरुलाई न्यूनीकारण गर्न विभिन्न क्रियाकलापहरु तथा गरिएका छन् जसमा वृक्षारोपण, उचित ढल निकास र पहिरो नियन्त्रण, मूल संरक्षण साथै पुनर भरण पोखरी निर्माण रहेका छन् । यसमा तर्जुमा गरिएका क्रियाकलापहरु तालिका अनुसूचि नं. १२ मा उल्लेख गरिएको छ ।

२.५.४ तर्जुमा गरिएका क्रियाकलापहरु

किचनास गा.वि.स.मा प्रस्ताव गरिएका अन्य योजना निम्न तालिकामा देखाइएको छ :

तालिका १५

प्रस्तावित वातावरणीय संरक्षण तथा प्रकोप खतरा न्यूनीकरणका उपायहरु तथा अन्य योजनाहरु

क्र.सं	योजनाको प्रकार	संख्या	लाभान्वित वडा नं.	सञ्चालन गरिने क्रियाकलापहरु
१	संस्थागत सरसफाई	१९	सबै वडा	शौचालय निर्माण
२	पानीको स्रोत संरक्षण	२	वडा नं ७ बाहेक सबै वडा	मूल संरक्षण
३	जलवायु परिवर्तन अनुकूलन	७	वडा नं १, २, ३, ४, ५ र ८	पुनर्भरण पोखरी निर्माण
४	वातावरणीय संरक्षण तथा प्रकोप न्यूनीकरण	७	वडा नं १, २, ३, ४, ६ र ७	वृक्षारोपण र पहिरो तथा भल नियन्त्रण
५	क्षमता विकास	१०	पुरै गा.वि.स.	तालिम

माथिको तालिकामा देखाइएजस्तै यस गा.वि.स. मा वातावरणीय संरक्षण र प्रकोप खतरा न्यूनीकरणका सवालमा ५ प्रकारका योजनाहरु तर्जुमा गरिएको छ । सबै वडा लाभान्वित हुने गरी संस्थागत सरसफाई शीर्षकमा १९ वटा शौचालय निर्माण गर्ने योजनाहरु तर्जुमा गरिएका छन् । त्यस्तै पानीको स्रोत संरक्षण शीर्षकमा वडा नं ७ बाहेक सबै वडा लाभान्वित हुने गरी २ वटा मूल संरक्षण योजनाहरु प्रस्ताव गरिएका छन् । यसका अलावा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन शीर्षकमा मुख्यतया वडा नं १, २, ३, ४, ५ र ८ लाभान्वित हुने गरी ७ वटा पुनर्भरण पोखरी निर्माणका योजना, वातावरणीय संरक्षण तथा प्रकोप न्यूनीकरण शीर्षकमा वडा नं १, २, ३, ४, ६ र ७ सबै वडाहरु लाभान्वित हुने गरी ७ वटा वृक्षारोपणका योजनाहरु, र क्षमता विकास शीर्षकमा पुरै गा.वि.स. लाभान्वित हुने गरी विविध खाले १० वटा तालिमका योजनाहरु तर्जुमा गरिएका छन् ।

सिस.नं.	वार्ड नं.	टोलको नाम	टोलको कोड	दलित घरधुरी	जनजाती घरधुरी	अन्य घरधुरी	जम्मा घरधुरी	खानेपानी सुविधा पुगेका	खानेपानी सुविधा नपुगेका
५७	८	चियान डाढा	39002908C02	०	१३	०	१३	०	१३
५८	८	बगरकुता	39002908C03	०	८	०	८	०	८
५९	८	धारापानी	39002908C04	०	१३	०	१३	१३	०
	८	ठाढा गाउँ	39002908C05	०	१०	०	१०	०	१०
	८	हर्तिया ८	39002908C06	१	७७	२	८०	७६	४
	८	भञ्ज्याङ्ग	39002908C07	१	१२	०	१३	०	१३
	८	कुवापानी	39002908C08	२	१६	०	१८	०	१८
	८	त्रि.क. गाउँ	39002908C09	१२	०	०	१२	१०	२
	८	खांती गाउँ	39002908C10	७	०	१३	२०	२	१८
				२३	१५६	१५	११४	१०१	१३
६०	९	हर्तिया ९	39002909C01	१	५३	०	५४	५४	०
६१	९	अधिकारीथर	39002909C02	०	२	३५	३७	३७	०
६२	९	रानाथर	39002909C03	१	३७	२	४०	४०	०
६३	९	सारुथर	39002909C04	०	८	०	८	८	०
६४	९	माथिल्लो जाम्ने	39002909C05	४	२१	०	२५	२५	०
६५	९	तल्लो जाम्ने	39002909C06	०	३०	०	३०	३०	०
	९	अगोर भञ्ज्याड ति	39002909C07	०	०	५	५	५	०
				६	१५१	४२	११९	१९९	०
				९७	६३५	४५३	११८५	७५३	४३२

अनुसुचि २ विद्यालय सम्बन्धी विस्तृत विवरण

अनुसूची ३ ख : स्थानीय पूर्वाधार, मानव संसाधन र उपलब्ध सामाग्रीहरू

अनुसुची ५ शौचालय तथा पूर्ण सरसफाई अवस्था

वार्ड नं.	टोलको नाम	घरधुरी	शौचालय संख्या			सुधारिएको चुलो	भाडा सुकाउने चाड	फोहोर फाल्ने खाडल	भाडा माझ्हने स्थान	पानी शुद्धिकरण गर्ने	हात धुने ठाउँ	करेसावारी व्यवस्थापन	खेर गएको पानी प्रयोग	खानेकुरा व्यवस्थापन
			स्थायी	खाल्टे	जम्मा									
१	सामडाँडा	४०	३७	३	४०	३	२०	०	०	०	०	३०	०	०
१	दमसिदी	४०	३७	३	४०	०	२०	१०	०	०	०	०	०	०
१	भलडाँडा	१७	१७	०	१७	१२	१७	०	१७	०	०	१७	१०	०
१	भोर्ले चेप्टेखोला	१६	१४	२	१६	०	६	०	०	०	०	०	०	०
		११३	१०५	८	११३	१५	६३	१०	१७	०	०	४७	१०	०
२	कोलडाडा हतिया	२९	२७	२	२९	६	२	०	३	०	०	०	०	०
२	बिरौटो	६	६	०	६	१	०	०	०	०	०	०	०	०
२	च्याङ्गनास	२५	२१	४	२५	१	०	०	०	०	०	०	०	०
२	बाहाचौर	३७	३७	०	३७	४	०	०	१	०	०	०	०	०
२	बरदाह	२५	१२	१३	२५	२	४	०	१	०	०	०	०	०
२	झाकी थुम्का	१७	१४	३	१७	४	४	०	०	०	०	०	०	०
		१३९	११७	२२	१३९	१८	१०	०	५	०	०	०	०	०
३	रिप	४	३	१	४	१	४	०	०	०	०	०	१	०
३	शिखर सिड	१४	११	३	१४	८	९	०	०	०	०	०	०	०
३	पुष्प गाउँ	४२	३९	३	४२	७	९	०	०	०	०	०	०	०
३	नागस्थान	३५	३३	२	३५	०	१०	०	०	०	०	०	०	०
३	गहते	१२	१२	०	१२	४	०	०	०	०	०	०	०	०
३	काहुले	१४	७	७	१४	१४	४	७	०	०	०	०	०	०
		१२१	१०५	१६	१२१	३४	३६	७	०	०	०	१	०	०
४	उखुवारी टोल	२७	२५	२	२७	०	२०	०	०	०	०	०	०	०
४	कुलोमुनी	६	५	१	६	०	५	०	०	०	०	०	०	०
४	तल्लो शिखर सिड रातमाटे	११	१०	१	११	०	१	०	०	०	०	०	०	०
४	पल्लाघरे टोल	७	७	०	७	०	१	०	०	०	०	०	०	०
४	फापरडाडा	१०	१०	०	१०	०	४	०	०	०	०	०	०	०
४	बुढारेथर	१०	९	१	१०	०	२	०	०	०	०	०	०	०

वार्ड नं.	टोलको नाम	घरधुरी	शैचालय संख्या			सुधारिएको चुलो	भाडा सुकाउने चाड	फोहोर फाल्ने खाडल	भाडा माभने स्थान	पानी शुद्धिकरण गर्ने	हात धुने ठार	करेसावारी व्यवस्थापन	खेर गएको पानी प्रयोग	खानेकुरा व्यवस्थापन
			स्थायी	खाल्टे	जम्मा									
४	सिम्ले सिंजालीटोल	१४	१३	१	१४	१	१३	०	१	०	०	०	०	०
४	दहेलीटोल	१७	१५	२	१७	१	०	०	३	०	०	०	०	०
४	चापटारी ढलेमुढा	९	८	१	९	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		१११	१०२	९	१११	२	४६	०	४	०	०	०	०	०
५	अद्येरीखोला	४	१	३	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	गोपाले टोल	१९	१८	१	१९	२	४	०	०	०	०	०	०	०
५	तारेपहरा	१८	१३	५	१८	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	सारुथर टोल	७	४	३	७	०	४	०	०	०	०	०	०	०
५	मस्ताङ्गो	९	५	४	९	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	ठिङ्गाथर	११	९	२	११	१	८	०	३	०	०	०	०	०
५	जहानेथर	५	५	०	५	१	४	०	३	०	०	०	०	०
५	रानाथर	८	७	१	८	१	५	०	५	०	०	०	०	०
५	धापासौरा	३	२	१	३	०	३	०	१	०	०	०	०	०
५	आरुबोट	८	७	१	८	१	०	०	०	०	०	०	०	०
५	ज्यामिरे	२	०	२	२	०	१	०	०	०	०	०	०	०
		१४	७१	२३	९४	६	२९	०	१२	०	०	०	०	०
६	फिदिम स्वाँरा	२९	२८	१	२९	२	१०	०	२	०	०	०	५	०
६	खैरीकोट	४४	४१	३	४४	९	७	०	४	२	०	०	५	०
६	घडेरी	२३	२२	१	२३	१७	१०	०	४	२	०	०	१	०
		९६	९१	५	९६	२८	२७	०	१०	४	०	०	११	०
७	लौसी	२२	२२	०	२२	१०	२	०	३	०	०	०	०	०
७	नेवाबारी	९	७	२	९	४	६	०	१	०	०	०	०	०
७	हटिया सुनाखरी	१९	१४	५	१९	६	५	०	०	०	०	०	०	०
७	बंगाले वराल माभथर	३०	२८	२	३०	९	५	०	०	०	०	०	०	०
७	माथिल्लो मुलाबारी	७	४	३	७	२	२	०	०	०	०	०	०	०
७	तल्लो मुलाबारी	१०	९	१	१०	६	०	०	२	०	०	०	०	०
७	सालडाडा गैरीस्वोरा	२	२	०	२	१	२	०	०	०	०	०	०	०

वार्ड नं.	टोलको नाम	घरधुरी	शैचालय संख्या			सुधारिएको चुलो	भाडा सुकाउने चाड	फोहोर फाल्ने खाडल	भाडा माफँने स्थान	पानी शुद्धिकरण गर्ने	हात धुने ठाउँ	करेसावारी व्यवस्थापन	खेर गएको पानी प्रयोग	खानेकुरा व्यवस्थापन
			स्थायी	खाल्टे	जम्मा									
७	बेसी टोल	१२	८	४	१२	५	६	०	०	०	०	०	०	०
७	बाभपुर	७	५	२	७	५	३	०	०	०	०	०	२	०
		११८	९९	१९	११८	४८	३१	०	६	०	०	०	२	०
८	मास्की थर	७	७	०	७	०	०	६	०	०	०	०	०	०
८	चियान डाडा	१३	११	२	१३	०	४	०	०	०	०	०	०	०
८	बरारकुना	८	८	०	८	०	१	०	०	०	०	०	०	०
८	धारापानी	१३	८	५	१३	०	२	०	०	०	०	०	०	०
८	ठाडा गाउँ	१०	७	३	१०	०	३	०	०	०	०	०	०	०
८	हतिया ८	८०	७४	६	८०	०	१	६	०	१०	०	१०	१०	०
८	भञ्ज्याङ्ग	१३	१३	०	१३	०	१	०	०	०	०	०	१	०
८	कुवापानी	१८	११	७	१८	२	१	०	०	०	०	०	०	०
८	वि.क. गाउँ	१२	११	१	१२	२	०	०	०	०	०	०	०	०
८	खाँती गाउँ	२०	१९	१	२०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		१९४	१६९	२५	१९४	४	१३	१२	०	१०	०	१०	११	०
९	हतिया ९	५४	४३	११	५४	०	३०	०	३०	२५	०	०	०	०
९	अधिकारीथर	३७	३५	२	३७	०	५	०	५	१०	१०	०	०	०
९	रानाथर	४०	२४	१६	४०	०	२४	०	२४	०	०	०	०	०
९	सारुथर	८	७	१	८	०	०	०	०	०	०	०	०	०
९	माथिल्लो जामुने	२५	२५	०	२५	०	२५	०	२५	०	०	०	०	०
९	तल्लो जामुने	३०	२८	२	३०	०	८	०	८	०	०	०	०	०
९	अगोर भञ्ज्याड तिलिङ्गे डाडा	५	५	०	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
		१९९	१६७	३२	१९९	०	९२	०	९२	३५	१०	०	०	०
		११८५	१०२६	१५९	११८५	१५५	३४७	२९	१४६	४९	१०	५७	३५	०
		१००.०	८६.६	१३.४	१००.०	१३.१	२९.३	२.४	१२.३	४.१	०.८	४.८	३.०	०.०

क्र.सं	श्रोतको नाम	श्रोतको कोड नं.नम्बर	वडा नं.	प्रयोगको अवस्था	श्रोत रहेको जग्गाको प्रकृति	जग्गामा विवादको अवस्था	किसिम	श्रोतको क्षमता /LPS	मापन गरेको मिति
८३	रिक्सार्गैङ्गा	39002907S09	७	छ	निजी (दर्ता भएको)	छैन	मुल	०.३	१५/२/२०७२
८४	रम्बार्गैङ्गा	39002907S10	७	छ	निजी (दर्ता भएको)	छैन	मुल	०.११५	१५/२/२०७२
८५	रिप ठुलोपंथेरो	39002907S11	७	छ	सार्वजनिक	छैन	मुल	०.१	१६/२/२०७२
८६	अचले पंथेरा	39002908S01	८	छ	सार्वजनिक	छैन	मुल	०.२९	१०/२/२०७२
८७	बेतनी	39002908S02	८	छ	निजी (दर्ता भएको)	छैन	मुल	०.४	१०/२/२०७२
८८	बेतनी खोला	39002908S03	८	छ	सार्वजनिक	छैन	मुल	०.५	१०/२/२०७२
८९	धारापानी ठुलो धारा	39002908S04	८	छ	निजी (दर्ता भएको)	छैन	मुल	०.४३	१०/२/२०७२
९०	ठुलो धारा	39002908S05	८	छ	निजी (दर्ता भएको)	छैन	मुल	०.३	१०/२/२०७२
९१	धारापानीको धारा	39002908S06	८	छैन	निजी (दर्ता भएको)	छैन	मुल	०.४२८	१०/२/२०७२
९२	सिम्सार १	39002908S07	८	छैन	निजी (दर्ता भएको)	छैन	मुल	०.१०७	१०/२/२०७२
९३	भन्नान	39002908S08	८	छ	निजी (दर्ता भएको)	छैन	मुल	०.५	१०/२/२०७२
९४	सिम्सार २	39002908S09	८	छैन	निजी (दर्ता भएको)	छैन	मुल	०.११	१०/२/२०७२
९५	रहरखोला कालिकाठ १	39002908S10	८	छ	निजी (दर्ता भएको)	छैन	मुल	०.२८	१०/२/२०७२
९६	रहरखोला कालिकाठ २	39002908S11	८	छ	निजी (दर्ता भएको)	छैन	मुल	०.१२५	१०/२/२०७२
९७	महामारी	39002908S12	८	छ	सार्वजनिक	छैन	मुल	०.३५	१०/२/२०७२
९८	धाराखोला	39002908S13	८	छ	निजी (दर्ता भएको)	छैन	मुल	१.२	१०/२/२०७२
९९	जुकेपानी	39002908S14	८	छ	निजी (दर्ता भएको)	छैन	मुल	०.०८५	१०/२/२०७२
१००	ठुलो ढन्डुरे	39002908S15	८	छ	निजी (दर्ता भएको)	छैन	मुल	०.१९४	११/२/२०७२
१०१	बसेनी	39002908S16	८	छ	निजी (दर्ता भएको)	छैन	मुल	०.२३	११/२/२०७२
१०२	मैसीपानी	39002908S17	८	छ	निजी (दर्ता भएको)	छैन	मुल	०.१२	११/२/२०७२
१०३	सालडाँडा पंथेरो	39002909S01	९	छ	सार्वजनिक	छैन	मुल	०.२	११/२/२०७२
१०४	पंथेराखोला १	39002909S02	९	छ	निजी (दर्ता भएको)	छैन	मुल	०.४६१	११/२/२०७२
१०५	पंथेराखोला २	39002909S03	९	छ	निजी (दर्ता भएको)	छैन	मुल	०.२४	११/२/२०७२
१०६	सिम्लेस्वाँरा (राईपुर, तनहुँ)	39002908S01	८	छ	निजी (दर्ता भएको)	छैन	खोला	१.५	११/२/२०७२
१०७	लसुनेको फेद (चिसापानी)	39002903S01	३	छ	सार्वजनिक	छैन	मुल	०.०८	१८/२/२०७२
१०८	चूइकना भवनचौर (चिसापानी)	39002907S01	७	छ	निजी (दर्ता भएको)	छैन	खोल्दी	०.५५	११/२/२०७२
१०९	गौरीखोला पंथेरो (चिसापानी)	39002905S01	५	छैन	निजी (दर्ता भएको)	छैन	मुल	०.२	१८/२/२०७२
११०	प्यारसिङ (चिसापानी)	39002903S01	३	छ	निजी (दर्ता भएको)	छैन	मुल		

अनुसूची ७ : खानेपानी प्रयोगको विद्यमान अवस्था

क्र. सं.	वस्तीको नाम	वडा नं.	जम्मा घरधुरी	वर्तमान प्रयोग (प्राथमिक स्रोत)				पानीको गुणस्तर				उपलब्ध परिमाण				एकपटक पानी ल्याउन लाग्ने समय				
				झारा	मूँह	छोहरी	झीझारा	रासो	झौसत	तरासो	द्वेरासो	पार्श्व	ठिक	अमु	अमु	अशाव	<१५ मि	१६ देखि ३० मि	३१ देखि ४५ मि	> ४५मिनेट
१	सामडाँडा	१	४०	४०				४०				४०							४०	
२	दमसिदी	१	४०	४०				४०				४०					२७			१३
३	भलडाँडा	१	१७	१७				१७				१७					१७			
४	भोले चेप्टेखोला	१	१६	१६				१२	४	१२		४	१२				४	१२		४
			११३	११३	०	०	०	०	१०९	४	०	६९	४०	०	४	५६	०	०	५७	
९	कोलडाडा हतिया	२	२९		२९			२९							२९	२९				
१०	विरौटो	२	६		६			६				६				६				
११	च्याङ्नास	२	२५	२५					१३	१२		२५				२५				
१२	बाहाचौर	२	३७	३७					४	३३		३७				३७				
१३	बरदाह	२	२५		२५			२५				२५				२५				
१४	झाक्री थुम्का	२	१७		१७			१७					१७			१७				
			१३९	६२	७७	०	०	०	१४	४५	०	६८	२५	१७	२९	१७	४२	०	०	
१६	रिप	३	४		४				४			४				४				
१७	शिखर सिड	३	१४	१४					१४			१४				१४				
१८	पुष्प गाउँ	३	४२	४२					४२			४२						४२		
१९	नागस्थान	३	३५		३५			३५							३५	३५				
२०	गहते	३	१२		१२			१२					१२			१२	१२			
२१	काहुले	३	१४		१४			१४					१४			१४	१४			
			१२१	५६	६५	०	०	०	६१	६०	०	४	५६	२६	३५	७९	०	०	४२	
२५	उखुबारी टोल	४	२७	२७					२७			२७				२७				
२६	कुलोमुनी	४	६		६				६			६				६				
२७	तल्लो शिखर सिड रातमाटे	४	११		११				११			११					११			
२८	पल्लाघरे टोल	४	७		७				७			७					७			
	फापरडाडा	४	१०		१०				१०			१०				१०				
	बुढारेथर	४	१०		१०				१०			१०				१०				

क्र. सं.	वस्तीको नाम	वडा नं.	जम्मा घरधुरी	वर्तमान प्रयोग (प्राथमिक स्रोत)					पानीको गुणस्तर			उपलब्ध परिमाण			एकपटक पानी ल्याउन लाग्ने समय					
				आरा	मूल बहु	खोली	झोधरा	राफा	अंसत	नरसो	झैर नरसो	पर्स	हिँडि	अपुग	अभाव	<१५ मि	१६ देखि ३० मि	३१ देखि ४५ मि	> ४५मिनेट	
	सिम्ले सिंजालीटोल	४	१४	१४					१४			१४				१४				
	दहेलीटोल	४	१७		१७					१७			१७				१७			
	चापटारी ढलेमुढा	४	९	९						९			९				९			
			१११	५६	५५	०	०	०	२४	८७	०	१४	१७	०	०	९३	११	७	०	
२९	अधेरीखोला	५	४		४				४			४					४			
३०	गोपाले टोल	५	१९		१९				१९			१९					१९			
	तारेपहरा	५	१८		१८				१८			१८					१८			
	सारुथर टोल	५	७		७				७			७					७			
	मस्त्राङ्गो	५	९	९								९					९			
	ठिङ्गाथर	५	११	११								११					११			
	जहानेथर	५	५	५								५					५			
	रानाथर	५	८		८					८			८				८			
	घापासौरा	५	३	३								३					३			
	आरुबोट	५	८		८					८			८				८			
	ज्यामिरे	५	२		२					२			२				२			
			१४	२८	६६	०	०	०	४८	१८	२८	५८	८	०	२८	२१	३८	७	२८	
३१	फिदिम स्वाँरा	६	२९	२९						२९			२९				२९			
३२	खैरीकोट	६	४४	४४						४४			४४				४४			
३३	घडेरी	६	२३	२३						२३			२३				२३			
			१६	९६	०	०	०	०	९६	०	०	०	९६	०	९६	०	९६	०	०	
३९	लौसी	७	२२		२२				२२			२२					२२			
४०	नेवाबारी	७	९		९				९			९					९			
४१	हटिया सुनाखरी	७	१९	१९						१९			१९				१९			
४२	बंगाले बराल माझथर	७	३०	३०						३०			३०				३०			
४३	माथिल्लो मुलाबारी	७	७		७					७			७				७			
४४	तल्लो मुलाबारी	७	१०		१०					१०			१०				१०			
४५	सालडाङा गैरीस्वोरा	७	२		२					२			२				२			

क्र. सं.	वस्तीको नाम	वडा नं.	जम्मा घरधुरी	वर्तमान प्रयोग (प्राथमीक स्रोत)					पानीको गुणस्तर			उपलब्ध परिमाण			एकपटक पानी ल्याउन लाग्ने समय					
				आरा	मूल बहु	चोली	झोधरा	राफा	अैसल	नराहो	झौं नराहो	पर्सिन्स	ठिक्कि	अपुग	अभाव	<१५ मि	१६ देखि ३० मि	३१ देखि ४५ मि	> ४५मिनेट	
४६	बेसी टोल	७	१२		१२				१२			१२				१२				
४७	बाभपुर	७	७		७				७			७				७				
			११८	४९	६९	०	०	०	५०	६८	०	१०८	१०	०	०	११८	०	०	०	
५६	मास्की थर	८	७		७				७			७				७				
५७	चियान डाडा	८	१३		१३				१३			१३				१३				
५८	बगरकुना	८	८		८				८			८				८				
५९	धारापानी	८	१३	१३					१३			१३				१३				
	ठाडा गाउँ	८	१०		१०				१०			१०				१०				
	हतिया ८	८	८०	८०					८०			८०				८०				
	भञ्ज्याङ्ग	८	१३		१३				१३							१३		१३		
	कुवापानी	८	१८		१८				१८							१८		१८		
	विक. गाउँ	८	१२	१२					१२			१२				१२				
	खाँती गाउँ	८	२०		२०				२०			२०				२०				
			१९४	१०५	८९	०	०	०	१९४	०	०	८३	८०	०	३१	१५३	४१	०	०	
६०	हतिया ९	९	५४	५४								५४	५४				५४			
६१	अधिकारीथर	९	३७	३७								३७	३७				३७			
६२	रानाथर	९	४०	४०								४०	४०				४०			
६३	सारुथर	९	८	८					८			८				८				
६४	माथिल्लो जामुने	९	२५	२५					२५			२५				२५				
६५	तल्लो जामुने	९	३०	३०					३०			३०				३०				
	अगोर भञ्ज्याड तिलिङ्गे डाडा	९	५	५					५			५				५				
			१९९	११९	०	०	०	०	६८	०	१३१	११९	०	०	०	१९९	०	०	०	
			११८५	७६४	४२१	०	०	०	६४८	३७८	१५९	६८३	२३६	१३९	१२७	११२	१३२	१४	१२७	
			१००.०	६४.५	३५.५	०.०	०.०	०.०	५४.७	३१.९	१३.४	५७.६	१९.९	११.७	१०.७	७७.०	११.१	१.२	१०.७	

अनुसूची १० : निर्माणाधिन योजनाहरूको विवरण

क्र. सं	योजनाको नाम	योजनाको कोड	योजनाको प्रकार	लाभान्वित घरधुरी	आरम्भ भएको वर्ष	सहयोगी निकाय
१						
२						

प्राथमीकता	योजनाको नाम	योजनाको प्रकार	योजनाको कोड	लाभान्वित वडा नं.	लाभान्वित घरघुरी तथा संस्था	सञ्चालन गरिने कियाकलापहरू
७	जैविक मल प्रविधी तालिम	श्रमता विकास	390022PW011	३	१०३	श्रमता विकास तालिम
८	पूर्ण सरसफाई विद्यालय शिक्षा कार्यक्रम तथा तालिम	श्रमता विकास	390022PW015	गा.बि.स. स्तर	पुरे गा.बि.स.	श्रमता विकास तालिम
९	पूर्ण सरसफाई विद्यालय शिक्षा कार्यक्रम तथा तालिम	श्रमता विकास		गा.बि.स. स्तर	पुरे गा.बि.स.	श्रमता विकास तालिम